

[Undervisningsministeren.]

Sagen, og Tilsynet dermed gennemføres her paa samme Maade som i Loven af 20. Maj 1933, Tilsynsloven, for de private Skoler.

Men samtidig med, at Forældrene faar denne Ret til at fritage Børnene for Religionsundervisningen — der kan jo ogsaa inden for Folkekirken være mange forskellige Retninger og Opfattelser, og det kan være, at der er Forældre, som paa ingen Maade ønsker deres Børn religiøst opdraget netop paa den Maade, som den tilfældige Lærer nu er inde i, han maa jo undervise efter sin Personlighed, det kan ikke være anderledes — men samtidig med at Forældrene faar denne Ret, maa Lærerne ogsaa have en tilsvarende Ret, og vi realiserer derved i nogen Grad Grundlovens Paabud om Religionsfrihed her i Landet. Hittil har det faktisk været saadan, at strengt taget skulde alle Folkeskolens Lærere ogsaa tilhøre Folkekirken, strengt taget; men i alle Skolevæsenet, hvor der har været en tilstrækkelig Klasse-deling og Faglærere o. s. v., er man let kommet uden om det. Vanskeligere har det ligget i Skoler med kun een eller to Lærere. Nu gennemføres der den Bestemmelse, at Læreren selv kan ønske sig fritaget for Religionsundervisning, hvis han ikke føler sig egnet dertil; hvordan det, ogsaa økonomisk, ordnes, vil man kunne se i Lovforslaget.

Omkostningerne ved dette Lovforslags Gennemførelse vil selvfølgelig ikke blive smaa, men vi befinder os netop paa et Tidspunkt, da Børneantallet i vore Folkeskoler vil gaa væsentligt ned. Vi har modtaget en Meddelelse fra Statistisk Departement, hvorefter Børnetallet 1934—39, altsaa i 6 Aar, efter al Sandsynlighed vil dale fra 469 000 til 426 000, altsaa med 43 000 Børn; det vil svare saa nogenlunde til 1 200 Klasser, det er naturligvis ikke just det samme som 1 200 Lærere, men dog noget i den Retning. Vi mener da, at Tidspunktet for saa vidt netop er gunstigt, som vi gaar et Tiaar i Møde, hvor Udgifterne til Folkeskolen vil dale som Følge af det dalende Børnetal. Som Følge deraf vil ganske vist ogsaa Arbejdsløsheden blandt Lærerne yderligere stige; vi søger paa forskellig Maade at bekæmpe denne, vi har gjort noget i den Retning og vil gøre mere. Gennemførelsen af et 8de Skoleaar vil naturligvis betyde noget i den Henseende; det er dog foreslaaet ikke af den Grund, men af skolemæssige, af pædagogiske, af almindelige samfundsmæssige Grunde, men vil naturligvis have den Bivirkning, den meget

gode Bivirkning, at en af de værste Svøber i det nuværende Samfund, Ungdomsarbejdsløsheden, i nogen Grad kan bekæmpes; men dernæst vil det ogsaa paavirke Arbejdsløsheden blandt Lærerne og bidrage til at formindske den.

Men vi staa altsaa saadan, at vi gaar en Tid i Møde, hvor Børnetallet vil gaa ned, og saa er det, vi siger: Lad os netop benytte det kommende Tiaar — og Lovforslaget skal gennemføres i Løbet af en halv Snes Aar, ikke straks, men være fuldt gennemført i Løbet af en halv Snes Aar —, lad os saa i denne halve Snes Aar bruge det, der spares ved Børnetallets Nedgang, til en Forbedring af selve Folkeskolen. Det er med andre Ord den Overgang, vi paa adskillige Omraader er inde i. Kvantiteten mindskes, lad os til Gængæld forøge Kvaliteten; vi faar færre Børn, lad os saa til Gængæld gøre dem saa meget bedre skikkede til at gaa ud i Livet.

Loven er ingen praktisk Pædagogik og kan og skal selvfølgelig ikke være det; det hører hjemme i Skolekredse ved Cirkulære og paa andre Maader. Men naturligvis ligger der en Grundtanke bagved, og det er den samme, som laa bag ved den store Skolekommission, som fik Udtryk i de Bemærkninger, som jeg tror et æret Medlem, en højt anset Pædagog, som stadig sidder i dette høje Ting, har Hovedæren for, nemlig, at Nutidens Folkeskole skal forberede, skal udvikle til Selvvirksomhed, skal være en Arbejdsskole, der lægger Vægt paa at fremkalde Selvtænkning, sundt Omdømme, Selvvirksomhed, saaledes at Børnene kan gaa ud, enten det nu bliver til mere teoretisk Uddannelse eller Virksomhed, eller, hvad det vil være for Hovedpartens Vedkommende, ud i praktisk Liv, som sundt dømmende, selvstændigt tænkende, selvvirksomme, initiativrige Medborgere.

Jeg tror da, det ikke er for tidligt at skride til en Reform af vor Folkeskole. Det er nu 30 Aar siden, Rigsdagen sidst behandlede en Folkeskolereform; det var Loven af 1904, der jo kun var en lille Ændring af Loven fra forrige Aarhundrede, fra Tiden før det parlamentariske Systemskifte, fra 1899. Vi har i over en Menneskealder levet paa denne Lov i det væsentlige fra 1899. Jeg tror slet ikke, det er for tidligt i den mægtige Udvikling ogsaa i almindelig parlamentarisk, folkelig, demokratisk Henseende, som er foregaaet i denne Menneskealder, nu at skride til en Reform af selve Folkeskolen og dermed ogsaa underbygge og støtte hele den